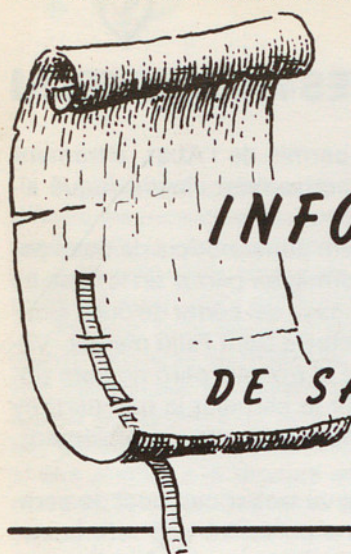

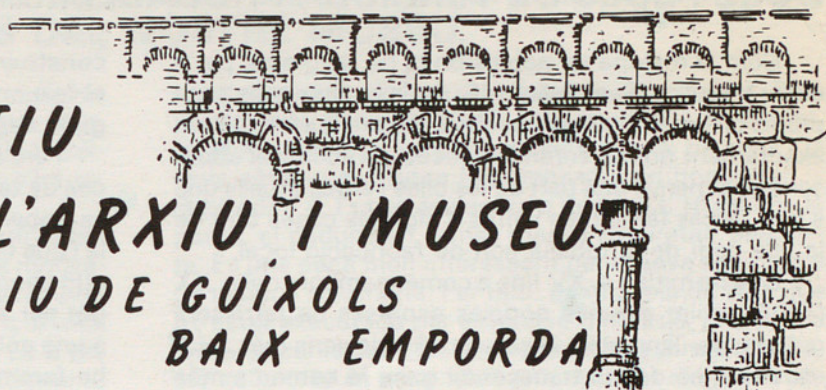

INFORMATIU

DE L'ARXIU I MUSEU

DE SANT FELIU DE GUÍXOLS

BAIX EMPORDÀ

EDITORIAL

La finalitat —modesta, com ha de ser— d'aquest *Informatiu de l'Arxiu i del Museu* de la Ciutat és la de donar-se a conèixer i de difondre diferents aspectes amb ells relacionats.

Tant l'Arxiu Històric com el Museu són patrimoni de tots els guixolencs i del país; un bé col·lectiu, però, força desconegut per molts que no hi són afectonats; els investigadors i els estudiosos ja el coneixen i l'utilitzen. Resta ara fer un pas més per acostar-los a la majoria de la població. Aquest esforç voldria sumar-se a aquell altre, ja iniciat, de les exposicions conjuntes de documentació i de material museístic.

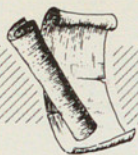
L'Arxiu i el Museu són institucions, al servei del poble, que pacientment recullen (classifiquen i ordenen), conserven, exposen i comuniquen quelcom de molt important de la nostra cultura passada, absolutament necessària per crear la present i projec-

tar la futura. De manera que podrien —potencial simple!— assumir una funció molt important a l'hora de dissenyar projectes de dinamització i difusió cultural del nostre poble. Però, dissortadament, les seves activitats depenen dels recursos, i aquests són ara ben limitats.

Tanmateix, la voluntat de connectar amb el món de l'ensenyament ja és una realitat [*Tallers d'Història*], com també ho és el fet que l'un i l'altre estan esdevenint lloc de reunió, de comunicació i de participació diversa.

Així, doncs, el principal destinatari d'aquest *Informatiu* bimestral és la població de Sant Feliu; les seves escoles, que disposaran d'un recurs pedagògic més, i els altres arxius i museus de la comarca i de Catalunya amb els quals volem establir un pont de comunicació i d'intercanvi.

DUES PECES DE TERRISSA PROBABLEMENT OBRADES A SANT FELIU

Com la majoria de pobles on hi ha fang apte per a ésser treballat, Sant Feliu de Guíxols ha tingut els seus propis ollers en algunes èpoques. Encara que no sabem exactament quines foren les peces obrades, cal suposar que almenys una part de les olles i altres atuells que s'han trobat farcint les voltes d'algunes cases tant de la vila com de la rodalia són de fabricació local.

Des de mitjan s. XV fins a començaments del s. XX (1905) tenim algunes notícies esparses de terrissers guixolencs. Tanmateix la seva producció seria més aviat escassa i no deuria transcendir gaire la comarca més immediata. Fins i tot, per a poder sobreviure probablement combinarien el seu ofici amb altres feines, ja que als llibres parroquials una mateixa persona tan aviat és anomenada oller com genèricament treballador. Per altra banda, tampoc no podem passar per alt el fet que a més de tenir un mercat relativament petit havien de competir amb altres centres productors molt més importants i d'anomenada com Quart, Girona o Barcelona, i des del s. XVIII amb la Bisbal, que exportaven la seva obra de terra en grans quantitats.

Actualment treballem en la recopilació de dades sobre els ollers locals i l'emplaçament dels forns. Sabem, per exemple, que durant el s. XVII n'hi havia un entre els carrers de Sant Ramon, Sant Roc i la rambla del Portalet, i que pertanyia a la família Casanovas. Sempre que es facin obres en aquell sector ens caldrà observar si surten restes o senyals del vell tester; de localitzar-se ens permetria conèixer una part de la producció local i en un temps molt concret.

Quant a la notícia més recent, l'hem trobada a l'Anuari de l'any 1905. Hi ha esment d'un terrisser, Josep Homs, que vivia a la carretera de Palamós s.n., però a la relació de comerços i indústries no hi figura cap terrisseria.

Per a poder esbrinar procedències, parentius i mercats, ens caldrà repassar tots els llibres parroquials, els protocols notariais i els Monacals (pensem que per a

construir un forn calia el permís de l'Abat, altrament el feia enderrocar, com efectivament s'esdevingué alguna vegada).

Però avui només voldríem donar notícia de dues peces de terra fumada que formaven part d'un lot que es va trobar a les voltes d'una casa del carrer de Joan Goula i que creiem que foren fetes a Sant Feliu mateix. Vàrem veure tot el conjunt de la troballa però no hem tingut per ara ocasió de poder-lo estudiar ja que pertany a una col·lecció privada. Més endavant, possiblement, ho farem.

Malauradament no s'hi va trobar cap bocí de ceràmica decorada, almenys no en tenim cap referència, que hauria permès una datació força precisa. No obstant, provisionalment les creiem del s. XVII o, a tot estirar, de començaments del s. XVIII.

D'entre tot aquest material aconseguírem uns quants galets cilíndrics i dues peces: un poal i una olla.

El POAL: Li falta la nansa i part del coll. És una peça defectuosa amb aixafaments i esquerdes a l'espalla produïts durant la cuita i quan el fang encara era tendre. Presenta la particularitat de portar marca de terrisser, consistent en tres petites empremtes col·locades formant triangle, molt a prop del galet.

L'OLLA: De mida més aviat petita, de cos esfèric, coll alt i lleugerament inclinat cap enfora, i dues nansetes sobre la part superior de la panxa. Li falta el cul. Es tracta d'una peça possiblement trencada al mateix obrador, car mai no va ésser usada ni tan sols exposada a la intempèrie. Presenta tonalitats metàl·liques.

Tant l'olla com el poal són dos atuells sortits directament d'un obrador per a formar part del farciment d'una volta. No sembla gaire versemblant que, havent-hi terrisseries locals, hom anés a cercar material de rebuig a obradors forans.

Per la nostra part i seguint l'opinió generalitzada sobre aquest tipus de peces, les considerem amb molta probabilitat de fabricació guixolenc.

J. Escortell i C.

Torre distribuidora d'aigua, a tocar el garatge Central, avui desapareguda (Fot. M. Vicens).

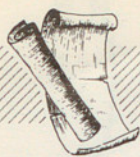
DESTRUCCIÓ ARQUEOLÒGICA: GARATGE CENTRAL

El «Punt Diari» de 19 de maig de 1989 donava la notícia que en un abocador de runes de la urbanització «Mas Semís» de Castell d'Aro, s'havien trobat ossos humans i fragments de ceràmica medieval i moderna que provenien del solar on havia hagut l'església de Sant Joan. Dies després, l'equip del museu visità l'indret i va recollir un conjunt d'ossos i de ceràmica, la qual s'enquadra entre els segles XV i XVII. Tot el material està guardat al museu.

És de lamentar que abans no

s'haguessin pogut visitar les obres i que els promotors no donessin l'oportú avís. D'aquesta manera s'ha perdut una oportunitat per a completar els estudis sobre l'època medieval i moderna a la nostra ciutat. Desitjariem que fets d'aquest tipus no succeïssin més.

D'altra banda, el propietari, Sr. Jordi Pujol i Molinas, prometé, de paraula, donar al museu les figures de terracuita que eren a la barana de la torre del repartidor de les aigües. Esperem, doncs, que aviat ingressin al museu.

NOU MATERIAL ELABORAT AMB SILEX, QUE PASSA A FORMAR PART DEL FONS DEL NOSTRE MUSEU.

Aquest material de què donem referència ha sortit d'entre les recerques que periòdicament han estat efectuades als, ja coneguts, jaciments paleolítics de la Selva, junt amb altra classe de material lític que s'ha recollit en quantitats molt notables.

Pel que fa al material que en aquest treball publiquem, es tracta de troballes, en quantitat, més modestes; tanmateix, en alguns casos, aquestes peces ofereixen una tècnica de talla fortament reeixida o, si més no, interessant quant a la seva classificació. És a dir, si ens atenim a la tècnica emprada per transformar la matèria lítica en útil, que, per la morfologia amb què han arribat fins a nosaltres, el classifiquem per la utilitat racional per què podia haver estat elaborat.

L'estudi analític-comparatiu de les tècniques utilitzades en la *peça núm. 1* queda de la següent manera: peça de forma allargada (foliàcia) i retocada per tot el seu contorn. A causa de la seva llargada, s'obtenen dues puntes oposades més o menys afilades o lleugerament romes. Als seus laterals, el retoc és un xic escalonat; retoc que ha estat realitzat en una sola cara, és a dir, al seu dors. L'altra cara es troba sense retoc i plana, a causa del seu esclatament. Aquesta part sense retoc és lleugerament helicoidal i la secció mitjana és trapezoïdal carenada. A la cara plana sense retoc s'observa l'indici d'un bulb que ha estat absorbit en part pel retoc superior esmentat. Amb aquestes referències, la peça es pot classificar com a làmina aurinyaciana o punta de cara plana. Nosaltres ens inclinem per la primera, ja que es ressenya el «bulb absorbit per retoc superior». No obstant això, tant una denominació com l'altra queden dintre del marc de la tècnica de talla del Mosterià-Aurinyacià.

Peça núm. 2. Rascadora transversal còncava, segons l'eix del pla de percussió, i convexa formant un morro-raspador a la part més distal del pla. La part dorsal presenta esclataments de preparació; el seu retoc és simple i lleugerament escalonat, amb sílex de pàtina lletosa, i d'una dimensió notable.

Les rascadores apareixen en abundància en el Mosterià (Paleolític Mitjà) i perduren fins a l'època dels metalls. Les seves característiques no han experimentat grans diferències al llarg dels anys. Solen ser unes peces simples, que moltes vegades han estat elaborades sobre esclats o fragments de fortuna.

Peça núm. 3. Raspador en morro sobre esclat espès amb nuyals de retoc per carenar-lo. El morro o bec està format per un parell de petits esclataments llargs, i de retocs escamosos als seus laterals. Els raspadors

carenats i espessos són els típics de l'Aurinyacià. Raspadors més plans i amb útils mixtos s'inclouen, sovint, en el Magdalenian. La peça ressenyada és de sílex i la seva pàtina és grisosa i es conserva en bon estat.

Peça núm. 4. Punta de sageta o de llança. Hi manca la punta, el peduncle i, sense massa seguretat, una ala. És una peça molt interessant per la seva elaboració de tècnica solutriana. Per tant, és una joia de talla que ha estat executada per extracció a pressió, produint a les dues cares esclataments plans i invasors. L'orientació de la talla és paral·lela i una mica en diagonal, obtenint amb la talla de la banda oposada una distribució en forma d'espiga. Un retoc secundari li dona arestes de serra.

Puntes de sageta amb tècnica semblant han estat trobades a l'interior d'algun dòlmen, si bé amb formes ogivals les més grosses. D'aletes i peduncles amb unes dimensions tan acusades com la que descrivim, no n'hem trobat referències. Si la refem idealment, ens dona unes dimensions de 9 cm de llargada per 3 d'amplada.

Peça núm. 5. Punta de sageta de petites dimensions, un xic despuntada; de peduncle ample en relació a les aletes i amb retoc pla invasor per pressió. És de sílex melós i no té cap mena de pàtina ni desgast.

Peça núm. 6. Burí sobre raspador doble d'extraccions de fines laminetes d'acomodament. És molt robust en les seves dues parts. Poc freqüent i poc típic, és de sílex de pàtina lletosa.

Peça núm. 7. Burí sobre fragment amb aresta retocada bifacialment, atípic, de sílex lletós.

Peça núm. 8. Fragment de lamineta de secció trapezoïdal, també de sílex lletós.

Peça núm. 9. Rascadora lateral convexa sobre esclat fragmentat de tècnica levalloisiana; el retoc és denticulat i de sílex granulós.

Peça núm. 10. Nucli bifacial globular de sílex d'extraccions levalloisianes. La seva tècnica i grandària és molt semblant a les d'altres nuclis de diferent matèria, trobats en quantitats considerables, d'èpoques anteriors.

Totes aquestes peces han sortit del mateix jaciment, que nosaltres anomenem «L.S. S-S» situat en el context dels jaciments paleolítics de la Selva.

Situem aquesta estació, pel que fa a les peces de sílex, en el Paleolític Mitjà i bona part del Superior.

No descartem l'estudi global de tot el sílex que ha sortit d'aquestes comarques i d'aprofundir en la seva cronologia.

Nèstor Sanchiz

Fig. 1

Fig. 2

Fig. 3

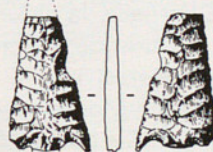

Fig. 4

Fig. 10

Fig. 5

Fig. 6

Fig. 7

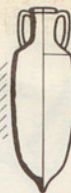
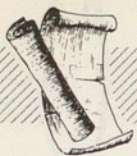

Fig. 8

Fig. 9

Totes les peces han estat reduïdes a un 35% del seu tamany natural.

DE LA CIUTAT MEDIEVAL. LA PLAÇA

De la vila medieval de Sant Feliu sabem, per ara, molt poques coses. Tanmateix, en coneixem els trets essencials. Hi havia un nucli urbà cenyit per muralles, torres i portals; d'acord amb la mentalitat de l'època, emanada des d'un profund sentiment d'inseguretat. Més enllà, fora muralles, el monestir-fortalesa amb el raval de la Riera. I, a l'altra banda, entre llevant i tramuntana, el raval de Tueda.

Dintre del recinte emmurallat hi deuria haver d'un a dos centenars de cases, petites, d'un sol estatge i d'un o dos pisos com a màxim, que donaven per uns graons de pedra a uns carrers estrets i irregulars que confluien a la PLAÇA. És a dir, a un lloc públic més espaiós, rectangular i en part porticat, que esdevindria el centre polític i comercial de la població.

Des de quan el nucli de la nostra ciutat medieval comptà amb aquell espai urbà?

La primera notícia de què dispo avui és un pergamí del nostre Arxiu Històric del 19 de juliol de 1231 que, traduint-lo textualment del llatí, comença així: «*Si-gui sabut de tothom que nosaltres, Arnau [monjo] cambrer de Guíxols i Quartó, actuant en lloc de Bernat, abat de Guíxols, de part seva i amb el consell de tot el convent, lloem i et concedim per sempre, a tu Eva i a Estefania la teva filla i als vostres, l'obrador amb l'ampliació i les millores que hi heu fet, junt amb el solar que es troba a la plaça, a la parròquia de Sant Feliu; que té quatre brases i mitja de longitud i quatre brases menys dos pams d'ample. Afronta a orient amb el carrer, a migdia amb el solar de Guillem Benejam, a occident amb el vall i a cerç amb la plaça..., i us donem llicència per fer-hi una porta a la part d'orient per la qual hi tingueu sempre lliure entrada i sortida...*»

Així, doncs, segons aquest document el 1231 ja hi havia la Plaça i una muralla, puix que una afrontació de l'obrador (a occident) era el fossat d'una muralla.

Pel fogatge (imposició per «foc» o casa habitada) de 1360 sabem que a la plaça hi vivien poques famílies però que aquestes en general, eren importants. Hi tenia casa el notari Jaspert Roig, a l'entrada de la qual —pels volts del 1380— tingueren lloc interessants reunions dels jurats i d'altres prohoms guixolencs per tractar de forçar la contribució de l'abat en les despeses de les noves muralles que es feien al recinte urbà. (Muralles que durant el s. XV encara es continuaven construint i ampliant, per la qual cosa s'hagué d'enderrocar alguna casa, alguna fins i tot de la Plaça).

També hi vivia el jurat Jaume de Fornells, la vídua de Maimon Ponç (d'origen jueu) que era jurat de la Universitat l'any 1355; el mercader Pere Mates, etc.

Més tard, segle XVI, s'hi allotjà també Montserrat Guardiola, capità de galera que —aquest sí— participà a la batalla de Lepant.

El 22 de juny de 1399 el pregoner públic —Antoni Calç— convocava, tocant l'esquella de la torre del portal de la plaça, els prohoms de la vila per a una reunió que tindria lloc «*de mandato venerabilis Guillelmi Duran baiuli in domo turris consilii que est in dicta turri*».

I el 10 de novembre del mateix any els jurats de la vila, amb permís de l'abat Guillem, disposaren que «*que a càrrec d'assumptes propis de la vila es fes i s'hagués de fer a l'esmentada plaça un pòrtic contigu al portal de la plaça, i que s'hi fessin en aquest pòrtic dos pilars («acus sive aguyas») de pedra, distants del mur del dit portal entre vint-i-vuit i trenta pams de cana*». Es tractava de protegir, de la pluja i de les tempestes, els guardes del portal.

L'origen de la futura Casa de la Vila caldria buscar-lo en aquestes —i posteriors— edificacions fetes a tocar el Portal de la Plaça.

El 3 d'abril de 1407 el Consell (jurats, consellers i singulars de la vila) es reunia «in turri portalis platee» (a la torre del portal de la Plaça) per tractar de la construcció d'una capella a la mateixa Plaça, d'acord amb les condicions pactades amb l'abat benedictí.

Així, doncs, des de finals del s. XIV el Consell ja no es reunia, com de costum, a la capella de Sant Nicolau, prop del monestir, sinó que ho feia a la sala de la torre o, de vegades, abaix «*en uns bancs («in scan-nis») que hi ha a la plaça, sota l'escala de la torre anomenada popularment del Consell*».

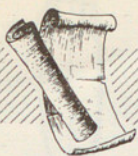
Segui com sigui, el que interessa remarcar aquí és que a començaments del s. XV la plaça pública esdevingué també centre polític, seu de l'administració local, funció que s'ha mantingut fins avui.

Tot i que les relacions de la ciutat medieval amb l'espai es trobaven relativament mancades de llocs i de construccions de caire públic, es considerava que els carrers, la plaça, la muralla i la platja depenien del poder municipal. Per això durant el s. XV es varen promulgar unes *ordenances* municipals, per atendre sobretot les necessitats comunitàries quant a la higiene pública. Fixeu-vos: «*Item que nenguna persona no gos llensar ni gitar nengunes scombries, terrades ni berenguerades, pixades, sutzures, ni fer nengunes altres llet-jures de nits ni de dies, en nengun carrer o carrers de la dita vila o en la plasa ni ancora prop los murs ni prop lo alembor del dit mur, sots pena de dos solidos a cascu e per cascuna vegada*».

Aquestes normes de bon govern ciutadà insistien un any i un altre en la necessitat de la neteja de carrers i de la plaça —responsabilitat dels veïns—, disposant per exemple que els porcs no anessin solts pel recinte urbà ni pel fossat de les muralles.

També la Plaça es convertí en el centre comercial de la població. El mercat setmanal —privilegi que el rei Jaume II concedí, junt amb el de la fira, a la població— se celebraria a la Plaça. Totes les «Ordinacions», suara esmentades, farien referència de la Plaça, com el lloc idoni per fer-hi gairebé totes les transaccions econòmiques, ja que permetia un millor control de la qualitat dels productes, de les seves condicions sanitàries, dels preus de les mercaderies i de les mesures i, és clar, de les contribucions.

Ja en l'època «moderna» (segles XVI-XVIII) la Plaça fou el lloc on s'acomplí justícia contra condemnats

ARXIU

a mort, en ser penjats a l'om que hi havia al bell mig. I fou també l'escenari de totes les manifestacions artístiques; festives i populars dels guixolencs.

La Plaça ha estat doncs el centre vital i més actiu de la nostra ciutat. Un espai ciutadà públic que només el Passeig, ja dins del període «contemporani», ha aconseguit —en part— relegar.

1231, juliol, 19, Sant Feliu de Guíxols

Arnau, monjo cambrer del Monestir, en nom de l'abat i de tot el convent, fa donació d'un obrador que hi ha a la mateixa Plaça.

AHMSFG, pergami original núm.6, 200x130 mm.

Sit notum cunctis quod nos Arnaldus Camerarius gixalensis et Quartanus tenentes locum Bernardi gixalensis abbatis, ex parte eiusdem et consilio totius eiusdem loci conventus, laudamus et concedimus tibi Eve et Stephanie filie tue et vestris perpetuo illud operarium cum toto augmento et perprisione quam ibi fecistis cum solo in quo est ad ipsam plateam et in parrochii Sancti Felicis et habet quatuor bracias et mediam in longum et quatuor bracias minus .II. palmos in latum. Affrontat ab oriente in ipsa via, a meridie in solo quodam Gillelmi de Benejam, ab occidio in vallo, a circio in platea. Predictum quidem operarium cum toto augemnto et perprisione sua cum suis affrontationibus, cum ingressibus et egressibus suis, cum solis ac suprapositis de abisso usque ad celum et cum omnibus quocumque iure et pertinentibus vel sperantibus habeatis et te-

MUSEU

neatis ac in pace possideatis sine contradicione alicuius viventis persone, et sicut melius dici et intelligi potest ad vestrum bonum, et ad omnes vestras vestrorumque voluntates ibi et inde semper faciendas, salvo iure Sancti Felicis in omnibus. Predictam laudationem cum hac publica scriptura semper valitam fatemur ratam habere et numquam contravenire. Et propter hoc fatemur a vobis recepisse renunciando omni exceptioni .L. solidos barchinonenses et dabitur nos et nostri post nos inde semper monasterio Sacti Felicis pro censu annuatim .I. par caponum. Et promittimus vobis et vestris inde semper esse legales auctores ac principales deffensores contra cunctas viventes personas. Et donamus vobis et vestris licenciam faciendi hostia ex parte orientis per quam liberum ingressum et egressum semper habeatis. Si vero operatorium predictum unquam vendere vel alienare volueritis per .XXX. dies prius in nobis vel nostris farigemini, et si iusto precio illud noluerimus retinere, liceat deinde vobis vel vestris ipsum vendere vel alienare homini solido monasteri supradicti, et nunquam in aliqua alia persona possitis illud transfere. Actum est hoc .XIII. kalendas augusti. Anno domini .M.CCC.XXXI. Sig+num Quartoni qui hoc firmo. Arnallus monachus camerarius. Raimundus monachus et prior. Bernardus monachus. Jaccobus monachus. Bernardus monachus.

Sig+num Petri Laurentis. Sig+num Arnaldi cellarari. Sig+num Berengari de Quarto. Sig+num Pedrimari huius rei testum.

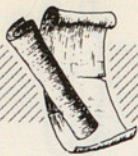
Petrus levita capellanus publicusque notarius Gixalensis hoc scripsit die et anno quo supra.

Àngel Jiménez

Sit notum cunctis quod nos Arnaldus Camerarius gixalensis et Quartanus tenentes locum Bernardi gixalensis abbatis, ex parte eiusdem et consilio totius eiusdem loci conventus, laudamus et concedimus tibi Eve et Stephanie filie tue et vestris perpetuo illud operarium cum toto augmento et perprisione quam ibi fecistis cum solo in quo est ad ipsam plateam et in parrochii Sancti Felicis et habet quatuor bracias et mediam in longum et quatuor bracias minus .II. palmos in latum. Affrontat ab oriente in ipsa via, a meridie in solo quodam Gillelmi de Benejam, ab occidio in vallo, a circio in platea. Predictum quidem operarium cum toto augemnto et perprisione sua cum suis affrontationibus, cum ingressibus et egressibus suis, cum solis ac suprapositis de abisso usque ad celum et cum omnibus quocumque iure et pertinentibus vel sperantibus habeatis et te-

Sig+num Quartoni qui hoc firmo.
 Arnaldus monachus camerarius. Raimundus monachus et prior. Bernardus monachus. Jaccobus monachus. Bernardus monachus.
 Petrus Laurentis. Arnaldi cellarari. Berengari de Quarto. Pedrimari huius rei testum.

Petrus levita capellanus publicusque notarius Gixalensis hoc scripsit die et anno quo supra.

NOTÍCIES ENTORN D'UNA VIL·LA ROMANA A S'AGARÓ

L'ampla badia de Sant Pol se situa gairebé a mig camí entre Sant Feliu i Platja d'Aro. Darrera seu, s'obre, una fèrtil plana, apta pel conreu com ho testimonien les nombroses hortes, avui dia en procés de desaparició ofegades per la forta especulació urbanística.

A la banda de Llevant de la badia, protegida del vent del Nord per petits turons, hi ha indicis clars de la presència d'un hàbitat d'època romana. A principis de segle es trobà un paviment⁽¹⁾, que alguns consideraven un mosaic de tipus geomètric, a la finca Alsina (actual S'Agaró Hotel). També es coneixien monedes trobades a la zona, en concret un bronze de Julià (361-363 d.C.), un altre de Teodosi (383-395) i uns as d'Empúries⁽²⁾, de les quals no sabem la localització exacta car Hurtebise no va donar més dades.

L'any 1969, en efectuar-se obres a la finca situada a l'Est de l'anteriorment citada, es posà al descobert un forn, el qual fou excavat per Lluís Esteva⁽³⁾. Era de planta rectangular i constava de dues cambres de foc, separades per un mur central d'on eixien sis arcs dobles que sostenien l'engraellat. Un cop finalitzada l'excavació fou colgat. Dels materials recuperats en parlarem més endavant; cal remarcar que no es localitzà el tester.

Darrerament hem recollit diverses peces, d'entre la terra remoguda per les excavadores, als encontorns del S'Agaró Hotel.

En treballs anteriors s'havia incidit en la possible existència d'una vil·la romana⁽⁴⁾. Aquesta possibilitat és cada cop més clara: les referències d'Hurtebise, la magnífica situació del lloc, excel·lentment comunicat, el gran forn i la troballa de nous materials són les evidències més tangibles. Segurament, la vil·la estava ubicada dessota l'hotel i s'estenia cap a les àrees circumdants.

—Materials i cronologia:

A hores d'ara estan en estudi. D'entre les troballes del forn cal destacar la presència abundosa de ceràmica africana de cuina (per exemple, formes Lamboglia 9 i Hayes 197) i, en menor grau, d'Africana A i C (forma Hayes 50), completades per un nombrós conjunt de ceràmica comuna reduïda i oxidada. Així mateix, hi ha interessants restes de les peces produïdes al forn, de petites dimensions i parets bastant fines, que caldrà analitzar amb més detall. La ceràmica de cuina i la fina de taula es circumscriu, bàsicament, als segles II i III d.C.⁽⁵⁾ tot i que alguns indicis, que aquí no expossem, fan pensar en un funcionament del forn ja al segle I d.C.

Pel que fa als materials recollits en superfície, associats a la vil·la segons la nostra opinió, són contemporanis (africana de cuina, possible Hayes 195) o bé més tardans (fragments informes i una nansa d'àmfora nord-africana, possible forma Keay LXII) als trobats en l'excavació del forn. Per tant, s'entreveu una ocupació de l'indret, probablement continuada, almenys fins a darreries del segle VI. En aquest aspecte, hem de mencionar la presència notable d'àmfora nord-

africana al forn, que al nostre parer va ser abocada procedent de la vil·la, quan ja era obsolet.

Sens dubte, l'estudi de la vil·la de S'Agaró ajudarà a perfilar la interpretació del poblament de la comarca durant l'Alt i Baix Imperi, si es relacionen aquestes troballes amb les del monestir de Sant Feliu, Pla de Palol (Platja d'Aro) i Bell-Lloc (Sta. Cristina d'Aro), fonamentalment.

És d'esperar que hi hagi un control de les obres que s'efectuen a la zona per part de les autoritats competents.

NOTES

(1) GONZÁLEZ HURTEBISE, E., *Bosquejo histórico de la villa de San Feliu de Guíxols*, 1905. Edició d'«Àncora», 1970, p. 20-2. Segurament, va sortir-ne algun més ja que el mateix Hurtebise, en un altre article, diu el següent: «noticia de pavimentos romanos aparecidos en la inmediata playa de San Pol, ya por desgracia deshechos» (ID., *Descubrimiento de una antigua necrópolis en San Feliu de Guíxols*, a «Revista de Archivos, Bibliotecas y Museos», XIII, Madrid, 1905, p. 218).

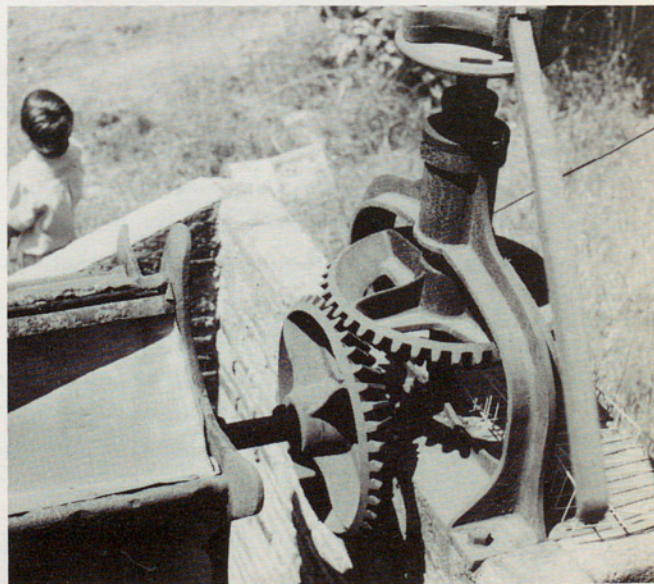
(2) ID, pp. 20-2 i 26-2; ESTEVA, LL.-VILARET, J., *Monedas anteriores al siglo V d.C. trobades a Sant Feliu de Guíxols i a les seves rodalies*, a «Estudis sobre temes del Baix Empordà», 6, 1987, p.106, n° 17 i 18. Respecte al bronze de Teodosi, Hurtebise remet a la revista «Llevor» on no l'hem trobat. Potser el confongué amb un d'aparegut a Sant Amanç, publicat a l'esmentada revista (8-III-1903). Vegeu també ESTEVA, LL.-VILARET, J., op. cit. p. 106, n° 16.

(3) ESTEVA, LL., *Hallazgo de un horno hispano-romano de cerámica en S'Agaró*, a «Revista de S'Agaró», estiu 1969. També a «La Vanguardia», 23-V-1969.

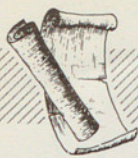
(4) ESTEVA, LL., op. cit.; NOLLA, J. M.^a - CASAS, J., *Carta arqueològica de les comarques de Girona. El poblament d'època romana al nord-est de Catalunya*, Girona, 1984, p. 123.

(5) No hem detectat, fins el moment, cap Africana D, ceràmica que comença a arribar a les nostres contrades a partir de principis del segle IV d.C. Un excel·lent recull de materials de l'època que tractem el trobareu a NOLLA, J. M.^a - PUERTAS, C., *Ceràmiques africanes i material d'importació baix-imperial del jaciment del Camp de la Gruta (Torroella de Montgrí, Baix Empordà)*, a «Estudis sobre temes del Baix Empordà», 7, 1988, pp. 29-77.

Francesc Aicart i Hereu

Detall d'una de les darreres sínies del pla de Sant Pol, desapareguda fa pocs mesos. (Fot. N. Sanchiz).

ARXIU

ESCUTS A LA FAÇANA DEL MONESTIR

La Junta del Museu, de comú acord amb l'arquitecte i els altres responsables de la remodelació de l'edifici del Monestir, va decidir de col·locar els dos escuts conservats al Museu a la façana de dit edifici.

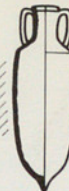
Un d'ells s'ha tornat a posar al mateix lloc de la façana principal on havia estat anteriorment, de manera que encara hi havia el buit i els pernys que havien servit per fixar-lo.

Fent una mica d'història, recordem que el 1961, durant els treballs d'excavació i restauració de l'església, es trobà desmuntat al peu de la torre del Fum aquest escut del Monestir, que consta de dues pes-

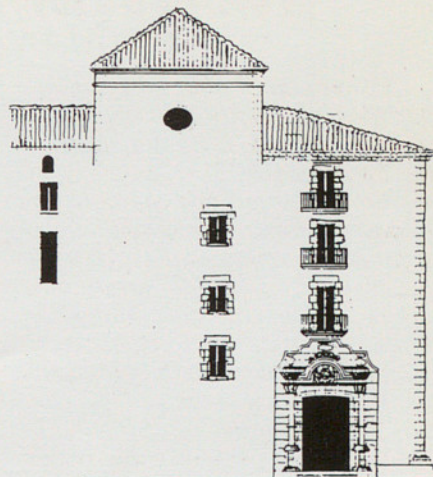
ces unides transversalment i que medeix 1,70 m. d'alt i 1,30 d'amplada.

El 1962, aprofitant l'avinentsa que a Sant Feliu se celebrava el X Congrés Internacional d'Art de l'Alta Edat Mitjana, l'alcalde Joan Puig —després de consultar els responsables de les obres de restauració: Alexandre Ferrant i Joan Sanz, arquitecte i aparellador del Servei Artístic Nacional i Miquel Oliva delegat provincial del Servei d'Excavacions— va decidir de col·locar-lo al mateix lloc on avui figura.

Més tard, Mn. Llambert Font ordenà treure'l d'allà.

MUSEU

Façana de l'edifici del Monestir on s'ha tornat a col·locar l'escut.

JOAN TORRENT, MEMBRE D'HONOR DE L'AILLC

El guixolenc Joan Torrent i Fàbregas va ser designat membre d'honor de l'Associació Internacional de Llengua i Literatura Catalanes, a l'assemblea que tingué lloc l'any passat a Tolosa de Llenguadoc.

Aquest organisme científic, que aplega tots aquells que arreu s'han significat pel seu interès i bon fer per la nostra llengua i literatura, ha volgut així reconèixer la ingent tasca que Torrent està realitzant en l'Epis-

tolari de Jacint Verdaguer.

Celebrem de cor el reconeixement que ha rebut Joan Torrent, d'altra banda excel·lent estudiós de la nostra història local.

MN. CARLES PUIGBERT I LA RESTAURACIÓ DEL TEMPLE PARROQUIAL

Ja en aquest primer número del nostre Informatiu volem, breument, fer memòria i deixar constància de la importantíssima tasca que Mn. Carles Puigbert realitzà en la restauració de l'església parroquial.

Ell, personalment, va ser el promotor en despullar el temple del seu postís enfargament per recuperar l'esveltesa i l'elegància del seu gòtic inicial, sobretot pel que fa a l'absis central.

És de justícia fer constar que tant l'altar, dissenyat per Joan Bordàs, com les vidrieres que Mn. Carles féu canviar, assessorat sempre per l'arquitecte del Servei Artístic

Nacional Sr. Ferrant, eren les que s'havien col·locat després de la guerra civil. És a dir, l'altar consagrat el 14 de març de 1943 i els vitralls de la mateixa època.

I el més valuós d'aquell altar, el peu amb la data 1577, es conserva al Museu.

Tot el conjunt de canvis que llavors tingueren lloc, avui podran, o no, ser del nostre gust; són opinables. El que ningú no podrà fer mai, en canvi, serà de posar en qüestió la fina intel·ligència —i la modèstia!— de l'home, el nom del qual restarà per sempre unit a la bellesa originària del nostre temple parroquial.

LA RESTAURACIÓN

La restauración de nuestra iglesia parroquial, debido a las dificultades del principio, empezó lentamente; pero después con el entusiasmo y colaboración de todos los fieles, como antes hemos dicho, aumentó con rapidez, llegando al importante estado en que se encuentra actualmente, que a más de ser satisfactorio, promete llegar muy pronto a su completa realización, si Dios quiere.

Expongo lo que antecede, vamos a enumerar por un orden bastante cronológico, las diferentes mejoras que se han realizado hasta ahora. Al principio y como cosa preliminar se procedió al arreglo, en su parte más esencial, de la pavimentación, requiriéndose se procedió a tapar el boquete de la pared, —lugar que ocupaba antes el dintel— y al mismo tiempo se arregló el retablo de los muros.

Inmediatamente se construyó un altar interior para poder celebrar el Santo Sacrificio de la Misa.

Poco después fue bendecida y colocada en la entrada de la iglesia la imagen del Santo Cristo, de talla natural, con su barandilla y lámparas.

Se reconstruyó el baptisterio, colocándose otra vez allí la gran pila baptismal de piedra, que lejos del templo fue encontrada y recuperada.

Poco tiempo después se inauguró el altar del Santísimo Sacramento y confesionario.

El altar mayor y camaril de la Virgen de los Angeles se terminó el día de Navidad de 1941, junto con dos salomones de hierro forjado que adornan el mismo.

El 14 de mayo de 1942, día de la Ascensión del Señor, se celebró por primera vez en el nuevo altar mayor, el cual más tarde fue consagrado por el Pámo. y Némo. Sr. Obispo de Gerona, el día 14 de marzo de 1945.

En la fiesta mayor de 1942 se estrenaron los cortinajes de terciopelo del Presbiterio con los grandes candeleros de hierro forjado que los sostienen y se bendijo por el muy Ilmo. Sr. Vicario General de la Diócesis la bella imagen de Ntra. Sra. de los Angeles, tallada en madera por el escultor Sr. Nolasco Valls.

Se colocaron las artísticas vidrieras del altar mayor, en las que figuran las imágenes de San Pedro, San Roque, San Sebastián y San Jerónimo.

Se colocó también un magnífico salomón central en el Presbiterio y recientemente una artística barandilla de bronce y madera, de estilo gótico, a la entrada del mismo.

Describo ya lo que antecede y para no extenderme demasiado, vamos a dar a continuación una lista sucinta de todo lo demás que se ha adquirido.

ALTARES.—Además del altar mayor y del Santísimo, se han construido los del Sagrado Corazón y de Nuestra Señora del Sdo. Corazón.

Article de «Símbol», 1944, que ressenya la restauració del temple parroquial, feta després de la Guerra Civil.

UN SOL CARRER «RONDA NARCÍS MASSANAS (1786-1811)»

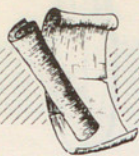
Com saben molts guixolencs, el 27 d'abril el Ple de l'Ajuntament acordà de ratificar la decisió de la Comissió de Govern del 12 d'abril, de retornar el seu nom original a la «Ronda Narcís Massanas», amb motiu de la publicació de la biogra-

fia de l'heroi guixolenc feta per Gerard Bussot.

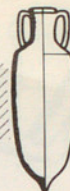
De fet, es ratificava un acord que l'Ajuntament de 1896 ja havia pres.

De posar, treure o canviar els noms dels carrers de la Ciutat és

competència estrictament municipal. I el Ple del nostre Ajuntament ha posat el nom de Narcís Massanas a un sol carrer. Per tant, amb aquest nom, només hi pot haver un de sol, que és el que acabem d'esmentar: el que va de la carretera de Tossa al Cementiri.

ARXIU

MUSEU

VUITANTA ANYS DE LA NOSTRA «SETMANA TRÀGICA»

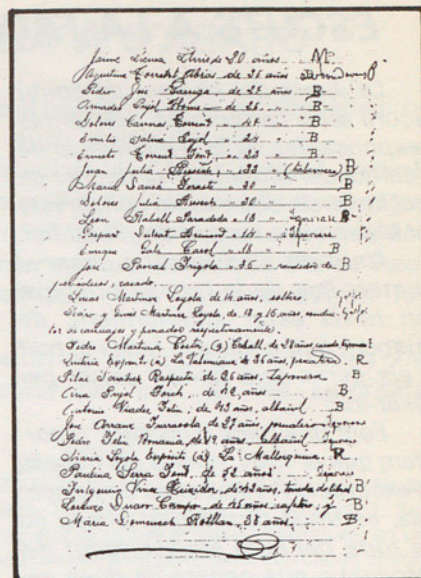
L'última setmana del proppasat mes de juliol s'acompliren els vuitanta anys de la nostra «Setmana Tràgica» (1909).

En fem memòria perquè enguany ha tornat ha ser notícia el solar on s'emplaçava l'església de Sant Joan, cremada arran dels greus successos que motivaren unes circumstàncies socials, econòmiques i militars ben complexes per resumir aquí (vegeu a l'«Es Corcó» de juliol-agost de 1982, A. Jiménez, Notes per a un millor coneixement històric de la nostra «Setmana Tràgica»).

Fa poc, Ramon Tauler parlava esquemàticament d'una possible espoliació d'aquell solar que, des

de sempre, havia pertangut al municipi ganxó, i que per estranys viarans legals passà a mans de la institució eclesiàstica perquè s'hi construís l'església de Sant Joan, com era la voluntat dels catòlics guixolencs que feren una campanya i una col·lecta per fer-ho possible. Però..., l'Església es vengué el terreny i s'hi edificà un garatge, el Garatge Central.

Avui el Garatge ja no hi és, ni la torre d'aigua aixecada sobre l'hort de l'esmentada església que l'Ajuntament cedí. I allí s'hi basteix un nou edifici que, també, és notícia i que nosaltres recollim en aquest mateix Informatiu.

AHMSFG. 1909, vint-i-nou guixolencs eren processats pels fets de la «Setmana Tràgica».

PUBLICACIONS

El nostre Servei de Publicacions i d'Arxiu fins ara ha editat:

TALLERS D'HISTÒRIA (Amb la col·laboració del Servei Municipal de català).

- Núm. 1 *Sant Feliu de Guíxols, vila medieval (s. XIV-XV)*
Retallable de l'església del monestir.
- Núm. 2 *Sant Feliu de Guíxols. S.XVI-XVII*
Cartell «Llagut de sardinals»
Catàleg de l'Exposició
- Núm. 3 *S.F.G. Les transformacions del segle XVIII*
Retallable de l'Arc de Sant Benet.

LLIBRES DE LA COL·LECCIÓ: ESTUDIS GUIXOLENCs

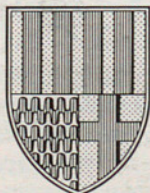
- 1.— EL FUTBOL A SANT FELIU. Josep Muñoz
- 2.— APROXIMACIÓ A LA HISTÒRIA DE L'ENSENYAMENT A S.F.G. Àngel Jiménez.
- 3.— RICARD MUR, FOTÒGRAF A SANT FELIU. Emili Massanas
- 4.— ELS SÒLS DE SANT FELIU. Albert Palahí
- 5.— EL CAPITÀ NARCÍS MASSANAS (1786-1811). Gerard Bussot.

DONACIONS

Aquí hem d'agrair les donacions fetes a l'Arxiu-Biblioteca, entre altres, pels senyors Josep M. García Rubies, Joan Ros Marcè, Joan Soler Albertí, Pere Rigau Roch, Manel Vicens Moner, família Roig-Llorens i Jordi Verrié Faget.

En properes edicions d'aquest *Informatiu* les ressenyarem totes amb detall.

Josep M. García, president de la Creu Roja local, féu lliurament d'un metre lineal de documentació diversa de l'entitat que presideix, i que comprén els anys 1907-1975. En destaquem tota aquella que fa referència als serveis realitzats durant la Guerra Civil.

Servei de Publicacions i d'Arxiu
Junta del Museu Municipal
Ajuntament de Sant Feliu de Guíxols

Dipòsit Legal Gi. 1.611-1989 - Gràfiques Bigas de Sant Feliu de Guíxols